

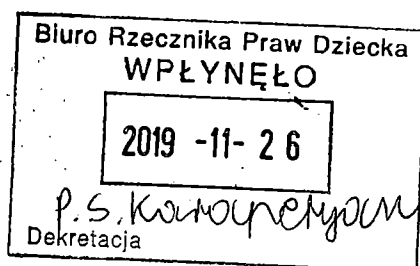

MINISTERSTWO
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 22 listopada 2019 r.

Marcin Zieleniecki
Podsekretarz Stanu

DPS-V.073.40.2019.WW

Pan
Mikołaj Pawlak
Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku,

Nawiązując do pisma z dnia 24 października 2019 r. Pana Rzecznika w sprawie podjęcia działań mających na celu upowszechnienie w gminach wiedzy o specjalistycznych usługach opiekuńczych dla dzieci z niepełnosprawnościami oraz rozpowszechnienie informacji o dostępie do tego świadczenia przejmie wyjaśniam, co następuje.

Kwestie dotyczące specjalistycznych usług opiekuńczych (SUO) reguluje ustawa z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. *w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych* (Dz. U. Nr 189 poz. 1598, z późn. zm.).

Przepis art. 17 ust. 1 pkt 11 ww. ustawy określa, że organizowanie i świadczenie takich usług, z wyłączeniem SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w miejscu zamieszkania należy do zadań własnych obowiązkowych gminy i jest finansowane z budżetu gminy. Z kolei świadczenie SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi, jest zadaniem gminy zleconym z zakresu administracji rządowej i finansowanym z budżetu państwa.

Ze sprawozdań rocznych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z udzielonych świadczeń pomocy społecznej pieniężnych, w naturze i usługach (MRPiPS-03 za rok 2017 i MRPiPS-03 za rok 2018) wynika, że coraz więcej osób korzysta z obu rodzajów specjalistycznych usług opiekuńczych, a kwota środków przeznaczanych na te świadczenia rośnie.

Poniższa tabela obrazuje ten proces.

niepodlega

Poniższa tabela obrazuje ten proces.

Rok 2018		
<i>Rodzaj SUO</i>	<i>Liczba osób objętych usługami</i>	<i>Kwota środków przeznaczonych na realizację SUO</i>
Zadanie własne	5 991	26 864 958 zł
Zadanie zlecone	14 970	118 982 493 zł
Rok 2017		
<i>Rodzaj SUO</i>	<i>Liczba osób objętych usługami</i>	<i>Kwota środków przeznaczonych na realizację SUO</i>
Zadanie własne	5 025	22 036 052 zł
Zadanie zlecone	14 627	110 057 979 zł

Należy przy tym podkreślić, że jednym z warunków niezbędnych do realizacji SUO jest możliwość zapewnienia przez gminę konkretnych specjalistów, którzy są niezbędni do realizacji tych usług na rzecz osób ze szczególnymi wymaganiami wynikającymi z ich niesprawności lub choroby, a więc także dzieci z niepełnosprawnością.

Jak już wyjaśniono w piśmie z dnia 20 sierpnia 2019 r., znak DPS-V.073.40.2019.WW, pomoc społeczna jest instytucją wspomagającą rodziny w ich trudnej sytuacji i nie może zastępować innych podmiotów, które w pierwszej kolejności zobowiązane są do działań na rzecz osób potrzebujących, tj. funkcjonujących w obszarach oświaty i opieki zdrowotnej. Może więc tylko uzupełniać świadczenia, które gwarantowane są przez inne systemy, oczywiście w ramach swoich możliwości, zarówno finansowych jak i związanych z odpowiednią kadrami specjalistów w danym zakresie. W wyjątkowych sytuacjach, po dokładnej analizie sytuacji rodzinnej, mogą być przyznane lub rozszerzone niezbędne specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w domu dziecka niepełnosprawnego, jednak o ich rodzaju i zakresie zawsze decyduje ośrodek pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 50 ustawy o pomocy społecznej specjalistyczne usługi opiekuńcze są usługami dostosowanymi do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i są one świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Ponadto na podstawie ww. art. 50 ustawy ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Szczegółowe warunki m. in. przyznawania (np. dodatkowo wprowadzając kryterium dochodowe) takich usług określa rada gminy w drodze uchwały. Zadania w zakresie pomocy społecznej wykonują ośrodki pomocy społecznej i to w nich podejmowane są decyzje dotyczące wniosków osób ubiegających się o przyznanie świadczeń, np. w formie specjalistycznych usług opiekuńczych. Zatem to samorząd (ośrodek pomocy społecznej) podejmuje rozstrzygnięcie w formie decyzji w zakresie wniosku o przyznanie SUO, biorąc pod uwagę m. in. zasadność wniosku, a także możliwość zapewnienia odpowiedniego specjalisty. Decyzja o przyznaniu lub odmowie przyznania takich usług wydawana jest po zakończeniu postępowania administracyjnego, tj. po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego i uzyskaniu wszystkich niezbędnych dokumentów w sprawie. Od każdej decyzji stronie przysługuje odwołanie do samorządowego kolegium odwoławczego.

Celem tego wywiadu jest ustalenie sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin korzystających lub ubiegających się np. o przyznanie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Kwestie dotyczące sposobu przeprowadzania tego wywiadu reguluje rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2012 r. poz. 712). Na podstawie uzyskanych informacji pracownik socjalny dokonuje analizy i oceny sytuacji osoby lub rodziny i formułuje wnioski z niej wynikające, stanowiące podstawę planowania pomocy, np. w formie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Dodatkowo wyjaśniam, że w rozporządzeniu w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych określono m. in. rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych i kwalifikacje osób świadczących te usługi.

W § 2 tego rozporządzenia wskazano 5 rodzajów SUO, w których wymieniono najważniejsze zakresy usług, wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności osoby (a więc także dziecka) objętej SUO. Ponadto w ww. § 2 określono, że dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi zapewnia się dostęp do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, w wyjątkowych przypadkach, jeżeli nie mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878, ze zm.). Zatem w przypadku dzieci i młodzieży specjalistyczne usługi opiekuńcze z systemu pomocy społecznej mogą być przyznane tylko wtedy, gdy nie mogą one korzystać z nauki i zajęć rewalidacyjno-wychowawczych w jednostkach wymienionych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego, przy czym nie dokonuje się kwalifikacji ww. zajęć. W związku

niepodlega

o takie usługi, rozmiaru (nie rodzaju) przyznanej rehabilitacji, świadczonej na podstawie innych przepisów.

Zatem to ośrodek pomocy społecznej dysponujący pełną dokumentacją w sprawie musi sam dokonać oceny dotyczącej tego, czy w przypadku tego dziecka spełnione są warunki określone w przepisach dotyczących pomocy społecznej. Przywołane powyżej przepisy dotyczą rodzajów usług i zajęć, za nie ich wymiaru/ rozmiaru.

Dodatkowo informuję, że uprawnienia do określonych usług, świadczeń i działań na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej wynikają m. in. z ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1373, ze zm.) oraz wydane na jej podstawie rozporządzenia określają rodzaje świadczeń gwarantowanych, np. z zakresu rehabilitacji leczniczej. Wszystkie rozporządzenia wykonawcze do ww. ustawy gwarantują świadczenia z tego zakresu, dostosowane do szczególnych potrzeb i w określonym godzinowym wymiarze w skali roku.

Ponadto informuję, że z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie Uchwała Nr 160 Rady Ministrów w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” na lata 2017-2021, w którym założono powstanie ośrodków mających na celu zapewnienie interdyscyplinarnego wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i umożliwienie objęcia specjalistyczną opieką dziecka, a w przypadku rodziców – ułatwienie im dostępu do fachowej informacji dotyczącej dziecka oraz jego problemów rozwojowych. Powyższe działania prowadzone są w ramach świadczeń opieki zdrowotnej.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze nie są świadczeniem obligatoryjnym po spełnieniu określonych warunków, ale świadczeniem fakultatywnym przyznawanym w zależności od szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczonym przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Przeprowadzenie szerokiej kampanii w tym zakresie powinno być przeprowadzone po uprzednim pozyskaniu przez ośrodki pomocy społecznej niezbędnej liczby specjalistów o wymaganych specjalizacjach oraz zagwarantowaniem zwiększonej puli środków finansowych na ten cel. W przeciwnym razie mogłoby okazać się, że system pomocy społecznej nie byłby w stanie sprostać oczekiwaniom osób niepełnosprawnych.

Z wyrazami szacunku

ODSEKRETARZA STANU

Marcin Zieleniecki

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

niepodległa